

Haderslev Kommune - Teknik og Miljø
Sebastian Theodor Hansen
Simmerstedvej 1A, 1.
6100 Haderslev

Kystdirektoratet
J.nr. 22/06535-13
Ref. Jacob Hansen Rye
27-06-2022

Tilladelse til etablering af stenrev, Raade Hoved, Haderslev

Kystdirektoratet giver hermed tilladelse til at etablere stenrev ved Raade Hoved i Haderslev Kommune.

Tilladelsen indeholder afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, kysthabitatbekendtgørelsen og miljøvurderingsloven.

Kystdirektoratet har vurderet, at det ansøgte kan tillades efter kystbeskyttelsesloven.

Kystdirektoratet har vurderet, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for projektet.

Kystdirektoratet har vurderet, at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1 eller 2.

Lovgrundlag

Etablering af stenrev på søterritoriet kræver tilladelse fra Kystdirektoratet, jf. § 16 a, stk. 1, nr. 2 i kystbeskyttelsesloven (LBK nr. 705 af 29/05/2020). I henhold til § 16 a, stk. 4, kan der stilles vilkår i forbindelse med en tilladelse efter kystbeskyttelseslovens § 16 a.

Kystdirektoratet skal, når der træffes afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, vurdere om projektet kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller visse udpegede arter væsentligt, jf. § 3 i bekendtgørelse om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet (BEK nr. 654 af 19/05/2020).

Kystdirektoratet skal, når træffes afgørelse efter kystbeskyttelsesloven, samtidig vurdere om projektet kræver en miljøkonsekvensvurdering (VVM), jf. § 21, stk. 1, i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LBK nr. 1976 af 27/10/2021).

Tilladelsen gives på følgende vilkår

Fælles vilkår efter kystbeskyttelsesloven og kysthabitatbekendtgørelsen:

1. Udformningen og etableringen af anlægget skal ske i overensstemmelse med det ansøgte.
2. Der må ikke uden Kystdirektoratets tilladelse foretages udvidelser eller ændringer af anlægget eller anlægsmetoderne.

Vilkår efter kystbeskyttelsesloven:

3. Tilladelsen bortfalder hvis anlægsarbejdet ikke er afsluttet indenfor 5 år fra udstedelsen af denne tilladelse.
4. Samtidig med at anlægsarbejdet afsluttes, skal Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) underrettes herom. Snarest herefter skal samme myndigheder tilsendes en færdigmelding, som dokumenterer at projektet er opført i overensstemmelse med tilladelsen samt angiver anlæggets endelige position.
5. Anlæggets ejer forpligter sig til at vedligeholde anlægget i god og forsvarlig stand.
6. Tilladelsen til at etablere anlægget og det opførte anlæg må ikke uden tilladelse fra Kystdirektoratet overdrages til andre.
7. Anlægget eller dele heraf kan af Kystdirektoratet kræves fjernet, for ejers regning, såfremt:
 - anlægget ikke længere anvendes som ansøgt.
 - anlægget ikke vedligeholdes eller det ødelægges og ikke straks genetableres, eller
 - vilkår for tilladelsen ikke opfyldes eller overholdes.

Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) skal underrettes umiddelbart efter anlæggets permanente fjernelse.

I forbindelse med en fjernelse af anlægget skal området bringes i en stand så tæt på de forhold, som eksisterede inden anlæggets etablering, som muligt.

Der skal tilsendes Kystdirektoratet (kdi@kyst.dk), Søfartsstyrelsen (sfs@dma.dk) og Geodatastyrelsen (gst@gst.dk) dokumentation for reetableringen.

Fælles bemærkninger:

Kystdirektoratet skal gøre opmærksom på at tilladelsen fortabes, hvis nogle af de for tilladelsen fastsatte vilkår ikke måtte blive opfyldt.

Tilladelsen fritager ikke modtageren for pligt til at opnå tilladelser og godkendelser, der måtte være nødvendige for gennemførelse af projektet i henhold til anden lovgivning.

Tilladelsen erstatter ikke privatretlige aftaler med fysiske og juridiske personer, som kan være berørt af projektet, ligesom den ikke fritager ejeren af anlægget for

et, i forbindelse med anlæggets tilstedeværelse eller etablering, opstået civilretligt ansvar.

Tilladelsen indeholder ikke en garanti for den projekterede konstruktions sikkerhed eller stabilitet.

Afgørelse efter kystbeskyttelsesloven

Kystdirektoratet har vurderet, at der kan gives tilladelse til det ansøgte projekt med den begrundelse, at medvirker til forbedringer i havmiljøet. Samtidig skabes der mulighed for vidensformidling, hvor det at opleve havet og lære om livet under vandets overflade kan finde sted.

Kystdirektoratet har bl.a. vurderet at der ikke er væsentlige naturhensyn som taler imod projektet, ligesom der ikke synes at være hensyn i øvrigt, som taler imod projektet. I vurderingen har bl.a. indgået at der fortsat er besejlingsmuligheder i området

Kystdirektoratet finder derfor, at der kan gives tilladelse til at etablere stenrev som ansøgt.

Afgørelse efter kysthabitatbekendtgørelsen

Alle planer og projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for et internationalt naturbeskyttelsesområdes forvaltning, skal vurderes med hensyn til deres virkning på områdets naturtyper og levesteder samt de arter, området er udpeget for at bevare. Alle planer og projekter skal samtidig vurderes med hensyn til deres virkning på arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Hvis Kystdirektoratet efter høring af andre berørte myndigheder vurderer, at projektet kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller en beskyttet art væsentligt, skal der foretages en konsekvensvurdering af projektets virkning.

Det ansøgte projekt vil finde sted i Natura 2000-område (nr. 112, Lillebælt).

Udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 1.

Kystdirektoratet har i denne sag vurderet, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området eller bilag IV arten marsvin. Kystdirektoratet vurderer således at der ikke vil ske en væsentlig forringelse af naturtyper og levesteder eller at projektet i øvrigt vil medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for, samt for bilag IV arten marsvin. Kystdirektoratet vurderer derfor, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for projektet.

Kystdirektoratets vurdering er foretaget på baggrund af sagens samlede oplysninger og egne konkrete vurderinger samt almene erfaringer fra sagsområdet.

Kystdirektoratets vurdering, af at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering, skyldes bl.a. at projektet holdes uden for udpegede habitatnaturtyper projektets begrænsede omfang men naturgenoprettende karakter.

Begrundelse for at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingsloven

Det ansøgte projektet er efter Kystdirektoratets vurdering ikke omfattet af bilag 1 eller 2 i miljøvurderingsloven.

Kystdirektoratet har endvidere ikke kendskab til, at det ansøgte projekt er en del af et større projekt på land, som er omfattet af miljøvurderingslovens regler.

Det er derfor Kystdirektoratets vurdering, at der ikke er hverken funktionel sammenhæng med andre projekter eller på anden måde integreret sammenhæng med andre projekter.

Vurderingen er foretaget på baggrund af det ansøgte, Kystdirektoratets kendskab til området og andre sager, ligesom ansøgningen har været sendt i høring ved kommunen og en lang række statslige myndigheder og interesseorganisationer, som ikke har oplyst om andre projekter.

Projektbeskrivelse

Tilladelsen omfatter anlæg af to revstrukturer (formidlingsrev og huledannende rev) ud for Raade Hoved. Der anvendes 1.200-1.300 m³ sten (sprængsten).

Fig. 1. Oversigtskort fra ansøgningen der viser placering af huledannende rev. Formidlingsrevet placeres i den vestlige del af den lille polygon.

Formidlingsrev

Stranden ved Råde Hoved er præget af mindre sten der er blotlagt ved lavvande, her ansøges der om udbygning af det flade stenrev. Udbygningen består af forlængelse af revet ud til en dybde på ca. 3 meter hvor der kan udlægges mindre sten (0,5 m x 0,5 m) der danner hulerevet.

Revet skal synliggøres for besøgende på stranden med en informationstavle der fortæller lidt om vigtigheden af naturgenopretning og revet som økosystem. For dem der ønsker at undersøge revet mere, gøres det bedste med snorkel, dykkermaske og svømmefødder. For at hjælpe de besøgende, sættes en kæde fast

som guider de besøgende ud langs revet. Langs kæden vil der være 6 informationstavler (30*40 cm) placeret på havbunden, der skal fortælle om de dyr og planter der knyttet til et stenrev.

Ved at følge kæden bliver det synliggjort hvordan revet ændre sig jo dybere det ligger.

Det eksisterende rev bliver udvidet med ca. 50 meter med mindre sten lidt større end dem revet består af nu. I den dybere del af området ansøges der om tre områder på 10 x 10 meter med huledannende rev.

Det huledannende rev

Området der er udpeget til huledannende rev, har dybder (4-6 meter) der muliggør at der kan lægges store sten (1 m x 1 m). Der ansøges om udlægning af 1100 – 1200 sten i felter af 10 m x 10 m. Der er tale om 40 - 42 felter, felterne er placeret forskudt af hinanden så der lægges sten på tværs af det ansøgte område, en strækning på ca. 280 meter og 130 meter bred. Selve revet strækker sig over ca. 500 meter, hvor dybden flere gange går fra 4 til 6 meter, det giver mulighed for makrofytter med forskellige krav til lys at etablere sig. De enkelte revelementer vil stå ca. 2 m op fra bunden.

Anlægget etableres ved matr. 142, Hajstrup Øsby. Lodsejer har givet sin accept til projektet.

Sagsgennemgang

Efter Kystdirektoratet modtog ansøgningen, har den været sendt i høring hos Søfartsstyrelsen, Trafikstyrelsen, Miljøstyrelsen, Bolig- og Planstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, Langelands Museum, Haderslev Kommune samt sendt til orientering til Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, EjendomDanmark og Geodatastyrelsen.

Nedenfor gengives de væsentligste bemærkninger.

Søfartsstyrelsen skrev den 12. maj 2022 følgende:

”Søfartsstyrelsen har modtaget høring fra Kystdirektoratet, der omhandler ansøgning om genetablering af stenrev hhv. formidlings- og huledannende rev ud for Raade Hoved i Lillebælt. Søfartsstyrelsen skal i den forbindelse vurdere, om projektet kan udgøre en hindring/fare for de sejlende.

Generelt vurderes (gen-)udlægning af stenrev at kunne få indflydelse på sejladsikkerheden, da der sker en dybdeforringelse. Det er derfor vigtigt, at stenrevene etableres, så de giver mindst mulig gene for de typer af sejlende, der normalt passerer området for stenrevene. Selvom projektområdet ligger uden for den afmærkede rende, kan der forekomme mindre fartøjer såsom kajakker, robåde mv., der passerer langs med kysten. Det vil sige, at der skal være en vis minimumsdybde i hele projektområdet, så der ikke opstår risiko for, at disse bådtyper pludselig rammer de udlagte sten. Hvis det vurderes, at der er fare for de sejlende, kan der stilles krav om, at stenrevet afmærkes.

Søfartsstyrelsen har erfaringsmæssigt oplevet ved lignende projekter, at der inden etablering af selve stenrevet bliver etableret et midlertidigt stendepot på havbunden før fordeling til de endelige stenrev. Et eventuelt stendepot skal ligeledes vurderes af Søfartsstyrelsen med henblik på placering og afmærkning mv., ligesom det ligeledes vil skulle anmeldes til Efterretninger for Søfarende i ca. 6 uger i forvejen, se retningslinjer herunder.

Selve arbejdet med etablering af stenrevene herunder varsling af de mindste dybder, der fremover vil forekomme i projektområdet, skal jf. vedhæftede entreprenorbekendtgørelse § 4 stk 2 anmeldes minimum 6 uger i forvejen til Efterretninger for Søfarende. Ved anmeldelse følges disse retningslinjer:

Med henvisning til Søfartsstyrelsens sag nr. 2022126324 indsendes følgende oplysninger til Efterretninger for Søfarende - efs@dma.dk og cc sifa@dma.dk:

- Oplysning om tidspunkt for arbejdets påbegyndelse og forventet tidspunkt for afslutning. Samtidig oplyses den forventede mindste dybde i de enkelte områder for stenrev.
- Kortfattet beskrivelse af hvorledes arbejdet udføres
- Oplysninger om evt. midlertidig og permanent afmærkning
- Oplysninger om anvendt materiel med angivelse af evt. skibsnavne
- Kontaktoplysning til involverede fartøjer og til den der leder arbejdet på stedet

Umiddelbart efter etablering af stenrevene indsendes meddelelse herom til efs@dma.dk. Der skal desuden foretages en efterfølgende søopmåling efter Geodatastyrelsen anvisninger med henblik på at få dybderne opdateret og stenrevet symboliseret i søkortet.

Søfartsstyrelsen henviser generelt til bekendtgørelse 1351 af 5. december 2013 om sejladsikkerhed ved entreprenørarbejder og andre aktiviteter mv. i danske farvande (vedhæftet). Vedhæftede vurderingsskema for sejladsikkerhed udfyldes af projektet/entreprenører mv. i forbindelse med de oplysninger, som indsendes til Efterretninger for Søfarende i Søfartsstyrelsen.

Generelt i forhold den danske havplan:

Havplanssekretariatet gør opmærksom på, at havplanen skal overholdes. Hvis den ansøgte aktivitet overlapper med en udviklingszone eller særlig anvendelseszone, kan der således først gives tilladelse til aktiviteten efter samråd med de(n) overlappende zone(r)s respektive minister(-re). Havplanens zoner og bestemmelser kan ses på havplan.dk."

Miljøstyrelsen skrev den 2. juni 2022 følgende:

"Miljøstyrelsens erhvervs enhed har nu gennemgået materialet og har ingen bemærkninger."

Fiskeristyrelsen skrev den 23. maj 2022 følgende:

"Fiskeristyrelsen afd. I Kolding har modtaget denne høring.

Vi har ingen bemærkninger til sagen.”

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse skrev den 23. maj 2022 følgende:

”Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelsen har efter høring af underliggende myndigheder ingen bemærkninger til høringen vedrørende; ansøgning om stenrev ved Raade Hoved, Haderslev.”

Langelands Museum skrev den 1. juni 2022 følgende:

”Langelands Museum har modtaget nedenstående ansøgning om etablering af stenrev ved Raade Hoved, Haderslev.

Ansøger har tidligere kontaktet Langelands Museum med henblik på en arkæologisk udtalelse, og modtog følgende d. 30-09-2021:

"Langelands Museum har udført arkivalsk kontrol i anlægsområdet, samt gennemlæst forundersøgelsen udført af HavNatur.

Der er kun få registreringer af fortidsminder i området omkring Raade hoved der er relevante at forholde sig til i forbindelse med etableringen af stenrevene. Registreringer af opskyllede genstande af flint nord og syd for området indikerer en lav risiko for tilstedeværelsen af velbevarede submarine bopladser fra ældre stenalder. I forhold til den topografiske placering, beskrevne bundforhold, samt strømforhold vurderes der ligeledes at være en lav risiko for tilstedeværelsen af evt. velbevarede fortidsminder i anlægsområdet. På baggrund af ovenstående forventer Langelands Museum ikke at anmode om vilkår for en marinarkæologisk forundersøgelse forud for etableringen af stenrev ved Raade hoved."

Jeg skal hermed meddele at Langelands Museum fastholder tidligere udtalelse, og at vi ikke anmoder om vilkår for marinarkæologisk forundersøgelse forud for anlægsarbejdet.”

-

Alle bemærkninger blev sendt i partshøring og Kystdirektoratet modtog følgende bemærkninger:

”Vedr. minimumsdybde har vi hørt andre kommuner har 1,5 m til deres stenrev, dette vil vi også have som afstand og burde være nok afstand til at mindre fartøjer kan komme forbi uden fare for skader, som nævnt af Søfartsstyrelsen.

Når det kommer til fladrevet, vil der ligges mindre sten på lavvandet del som en udvidelse og styrkelse af det eksisterende fladrev, som beskrevet i ansøgning.

Vedr. midlertidigt placering af stendepot har Haderslev Kommune ikke afgjort placeringen endnu, da vi måske vil lave et fællesindkøb af sten med en anden aktør. Dog vil vi følge den vejledning som Søfartsstyrelsens har beskrevet i deres bemærkninger til høringssvaret.”

Klagevejledning

Dette dokument indeholder tre afgørelser:

- afgørelse om at give tilladelse til projektet
- afgørelse om, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering
- afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af miljøvurderingslovens anvendelsesområde

Afgørelserne kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

For afgørelserne gælder følgende:

- Kystdirektoratets afgørelse kan alene påklages for så vidt angår retlige forhold.
- Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.
- Der klages via Klageportalen, som der er et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på via www.borger.dk eller www.virk.dk typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen.
- Klageberettigede efter kystbeskyttelsesloven er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, der har en væsentlig individuel interesse i sagens udfald,
 - 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
 - 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
 - 8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.
- Klageberettigede efter kysthabitatbekendtgørelsen er:
 - 1) adressaten for afgørelsen,
 - 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
 - 3) enhver, som har en væsentlig, individuel interesse i sagen,

- 4) en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
 - 5) lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
 - 6) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
 - 7) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser, og
 - 8) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.
- Klageberettigede efter miljøvurderingsloven er:
 - 1) miljøministeren,
 - 2) enhver med retlig interesse i sagens udfald, og
 - 3) landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelse af natur og miljø eller varetagelse af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 18 b i kystbeskyttelsesloven, samt § 54, stk. 1, i miljøvurderingsloven.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der bliver klaget over afgørelsen kan tilladelsen ikke udnyttes, før klagesagen er færdigbehandlet, medmindre Kystdirektoratet eller Miljø- og Fødevareklagenævnet konkret bestemmer andet.

Med venlig hilsen

Jacob Hansen Rye

jhr@kyst.dk

Kopi: Søfartsstyrelsen, Trafikstyrelsen, Miljøstyrelsen, Bolig- og Planstyrelsen, Fiskeristyrelsen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Slots- og Kulturstyrelsen, Langelands Museum, Haderslev Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, EjendomDanmark og Geodatastyrelsen.

Kystdirektoratets afgørelse offentliggøres på Kystdirektoratets hjemmeside.

Bilag 1: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 112, Lillebælt

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 96		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålgale-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Nedbrudt højmose (7120)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Bøg på kalk (9150)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Stor vandsalamander (1166)	Marsvin (1351)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 47		
Fugle:	Sangsvane (T)	Bjergand (T)
	Edderfugl (T)	Hvinand (T)
	Toppet skallesluger (T)	Havørn (Y)
	Rørhøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Plettet rørvaqtel (Y)	Klyde (Y)
	Brushane (Y)	Dværgterne (Y)
	Fjordterne (Y)	Havterne (Y)
	Mosehornugle (Y)	Blåhals (Y)